

Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2019

Ljubljana, 12. september 2019

/// Napoved glavnih makroekonomskih agregatov Slovenije

	2018	Jesenska napoved (september 2019)		
		2019	2020	2021
BRUTO DOMAČI PROIZVOD				
BDP, realna rast v %	4,1	2,8	3,0	2,7
BDP, nominalna rast v %	6,4	5,4	5,5	5,2
BDP, v mrd EUR, tekoče cene	45,8	48,2	50,9	53,6
Izvoz proizvodov in storitev, realna rast v %	6,6	7,8	5,0	4,8
Uvoz proizvodov in storitev, realna rast v %	7,7	9,2	5,8	5,5
Saldo menjave s tujino (prispevek k rasti v o. t.)	-0,2	-0,5	-0,2	-0,2
Zasebna potrošnja, realna rast v %	3,4	3,4	2,7	2,2
Državna potrošnja, realna rast v %	3,2	2,2	1,7	1,4
Bruto investicije v osnovna sredstva, realna rast v %	9,4	6,8	6,8	7,0
Sprememba zalog in vrednostni predmeti (prispevek k rasti v o. t.)	0,2	-0,2	0,0	0,0
ZAPOSLENOST, PLAČE IN PRODUKTIVNOST				
Zaposlenost, statistika nacionalnih računov, rast v %	3,2	2,5	1,4	0,8
Št. registriranih brezposelnih, povprečje leta, v tisoč	78,5	74,1	70,8	67,6
Stopnja registrirane brezposelnosti v %	8,2	7,7	7,2	6,9
Stopnja brezposelnosti po anketi o delovni sili v %	5,1	4,3	4,0	3,8
Bruto plače na zaposlenega, nominalna rast v %	3,4	4,6	5,1	4,9
Bruto plače na zaposlenega, realna rast v %	1,6	2,8	3,1	2,5
- zasebni sektor	2,3	2,3	3,2	2,5
- javni sektor	1,3	4,0	3,0	2,6
Produktivnost dela (BDP na zaposlenega), realna rast v %	0,9	0,3	1,5	1,9
PLAČILNO BILANČNA STATISTIKA				
SALDO tekočega računa plačilne bilance v mrd EUR	2,6	2,3	2,4	2,3
- v primerjavi z BDP v %	5,7	4,9	4,7	4,3
CENE IN EFEKTIVNI TEČAJ				
Inflacija (dec./dec.), v %	1,4	2,3	2,2	2,3
Inflacija (povprečje leta), v %	1,7	1,8	2,0	2,3
Realni efektivni tečaj – deflator stroški dela na enoto proizvoda	0,4	1,3	1,4	0,4
PREDPOSTAVKE				
Tuje povpraševanje (uvoz trgovinskih partneric), realna rast v %	3,6	3,0	3,2	3,3
BDP v evrskem območju, realna rast v %	1,8	1,0	1,1	1,2
Cena nafte Brent v USD / sodček	71,0	62,9	57,4	56,5
Cene neenergetskih surovin v USD, rast	3,9	-2,0	2,1	1,5
Razmerje USD za 1 EUR	1,181	1,123	1,115	1,115

Vir: leto 2018 SURS, BS, ECB, EIA, 2019–2021 napoved UMAR.

Pri pripravi Jesenske napovedi so bili upoštevani statistični podatki, informacije in sprejeti ukrepi, znani do 5. septembra 2019.

1. Izhodišča Jesenske napovedi gospodarskih gibanj 2019

Pri pripravi napovedi smo upoštevali zadnje napovedi mednarodnih institucij, ki za letos kažejo na nadaljnjo upočasnitev gospodarske rasti v trgovinskih partnericah, za prihodnji leti pa na njeno majhno okrevanje ob sicer izrazitih negativnih tveganjih. Obeti glede gospodarske rasti so se v zadnjih mesecih nadalje poslabšali, negotovost pa se je – predvsem zaradi protekcionističnih ukrepov ZDA in Kitajske ter povečane možnosti neurejenega izstopa Združenega kraljestva iz EU – še povečala. Obeti za svetovno gospodarstvo so se ob občutnejši upočasnitvi rasti obsega svetovne trgovine in šibki aktivnosti v predelovalnih dejavnostih v prvi polovici leta nadalje poslabšali. Še naprej se poslabšujejo tudi kazalniki razpoložanja v svetovnem gospodarstvu, najbolj izrazito v predelovalnih dejavnostih. Ti dejavniki negativno vplivajo na nova izvozna naročila in proizvodnjo v predelovalnih dejavnostih evrskega območja, predvsem v nemškem gospodarstvu. Obenem pa spodbujevalna denarna politika ECB, rast plač ter nizka brezposelnost še vedno ugodno vplivajo na zasebno potrošnjo in investicije, bolj ekspanzivna pa postaja tudi fiskalna politika evrskega območja. Mednarodne institucije tako za evrsko območje za letos pričakujejo 1,0-odstotno rast BDP, v naslednjih letih pa bo rast zaradi predvidenega slabenja negativnih dejavnikov in tudi ugodnega vpliva več delovnih dni malenkost višja. Na pomembnejših izvoznih trgih izven evrskega območja se bo lanska razmeroma visoka gospodarska rast nadaljevala, napovedi letošnje rasti BDP v Rusiji pa so po šibki rasti v prvi polovici leta precej nižje od lanske realizacije. Upoštewane napovedi gospodarske rasti v večini glavnih trgovinskih partneric so za celotno obdobje napovedi nekoliko nižje kot pri pomladanski napovedi, zaradi znatnih negotovosti pa so tudi z njimi povezana negativna tveganja (glej. pogl. 3).

Tabela 1: Predpostavke napovedi glede gospodarske rasti v najpomembnejših trgovinskih partnericah

Realne stopnje rasti, v %	2018	2019		2020		2021
		marec 2019	september 2019	marec 2019	september 2019	september 2019
EU	1,9	1,3	1,2	1,5	1,2	1,3
Evrsko območje	1,8	1,2	1,0	1,4	1,1	1,2
Nemčija	1,4	1,0	0,5	1,4	1,1	1,2
Italija	0,9	0,1	0,1	0,7	0,5	0,6
Avstrija	2,7	1,6	1,5	1,6	1,5	1,5
Francija	1,5	1,3	1,2	1,4	1,2	1,3
Hrvaška	2,6	2,6	3,0	2,5	2,6	2,5
Rusija	2,3	1,5	1,2	1,6	1,9	1,8

Vir: za leto 2018 Eurostat (za države EU) in Consensus Forecasts (za Rusijo); za ostala leta Consensus Forecasts, avgust 2019; Eastern Consensus Forecasts, avgust 2019; EC Summer Forecast, julij 2019; Focus Economics, september 2019; IMF World Economic Outlook, julij 2019; OECD Economic Outlook, maj 2019; ocena UMAR.

Tabela 2: Predpostavke cene nafte, neenergetskih surovin in tečaja USD/EUR

	2018	2019		2020		2021
		marec 2019	september 2019	marec 2019	september 2019	september 2019
Cene nafte, brent, v USD	71,0	63,2	62,9	62,6	57,4	56,5
Cene nafte, brent, v EUR	60,2	55,7	56,0	55,2	51,5	50,7
Cene neenergetskih surovin, v USD, rast*	3,9	-2,0	-2,0	2,5	2,1	1,5
Tečaj USD/EUR	1,181	1,135	1,123	1,134	1,115	1,115

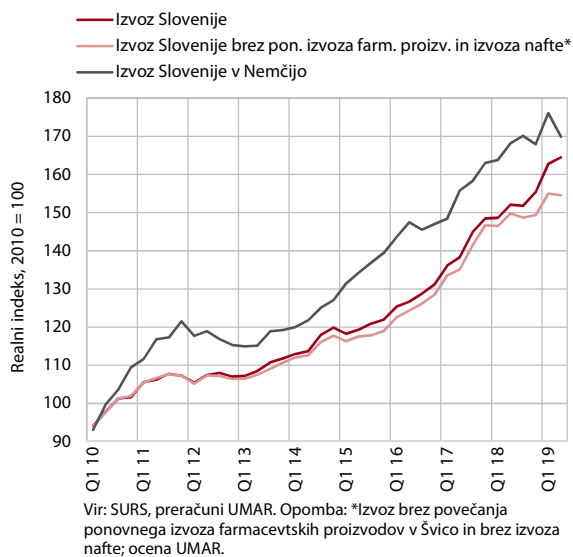
Vir: EIA, IMF, ECB, ocena UMAR. Opomba: predpostavke so narejene na podlagi povprečnih vrednosti med 1. in 21. avgustom 2019. *Struktura uvoza evrskega območja.

2. Napoved gospodarskih gibanj v Sloveniji

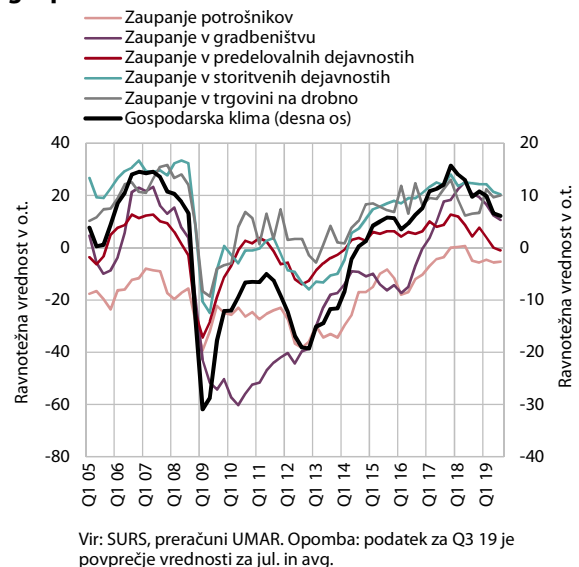
2.1. Bruto domači proizvod

Gospodarska rast, ki se je po vrhu leta 2017 (4,9 %) lani pričela umirjati (4,1 %), se je v prvem letošnjem polletju nadalje upočasnila (2,9 %). Trošenje gospodinjstev se je še naprej zmerno povečevalo pod vplivom še vedno naraščajoče zaposlenosti ter višje rasti plač in socialnih transferjev. Nadaljevala se je visoka rast gradbenih investicij, h kateri so prispevale tudi višje investicije države; nadalje so se nekoliko povečale tudi investicije v opremo in stroje. Njihova rast pa se je ob sicer še vedno visoki izkoriščenosti proizvodnih zmogljivosti in ugodnih pogojih financiranja opazno upočasnila, kar povezujemo z umirjanjem izvoznih naročil, povečano negotovostjo v mednarodnem okolju ter poslabšanjem pričakovanj podjetij. To je skupaj z negativnim prispevkom sprememb zalog pomemben dejavnik letošnje upočasnitve rasti BDP. Umirila se je tudi rast večjega dela izvoza, ki odraža nižjo rast tujega povpraševanja. Rast celotnega izvoza pa se je v prvem letošnjem polletju povečala, k čemer je pomembno prispevala pospešena rast izvoza farmacevtskih in medicinskih proizvodov, ki je večinoma izvirala iz uvoza (in ne toliko iz domače proizvodnje). Okrepjen uvoz teh izdelkov je skupaj z robustno rastjo domače potrošnje vplival na pospešitev rasti uvoza. Prispevek salda menjave s tujino k rasti BDP je bil zato rahlo negativen. Gospodarska rast je v prvem polletju letos kljub upočasnitvi še vedno precej presevala povprečje EU (3,1 % glede na 1,5 %, sezonsko prilagojeno) in bila nekoliko nad dolgotrajnim povprečjem (2,7 %¹).

Slika 1: Realni izvoz

Slika 2: Zaupanje podjetij in potrošnikov v gospodarstvo

Gospodarska rast se bo letos umirila na 2,8 % in bo v prihodnjih dveh letih ostala podobna (3,0 % in 2,7 %). Gospodarska rast bo v obdobju 2019-2021 nižja kot v preteklih treh letih. Umiritev gospodarske rasti bo letos nekoliko opaznejša, kot smo predvideli v pomladanski napovedi. To bo v veliki meri posledica: občutnejšega negativnega prispevka salda menjave s tujino in nižje rasti bruto investicij; oboje povezujemo z upočasnitvijo rasti tujega povpraševanja in povečano negotovostjo v mednarodnem okolju. Rast investicij bo ob nadaljevanju visoke rasti v gradbenem segmentu še vedno razmeroma visoka. Rast izvoza se bo letos – kljub nekoliko nižji rasti tujega povpraševanja – še okrepila, kar bo odraz občutne pospešitve rasti izvoza farmacevtskih in medicinskih proizvodov, ki bo večinoma izvirala iz uvoza (t. i. re-izvoz) in ne toliko iz domače proizvodnje. Nadaljevala se bo razmeroma visoka rast zasebne potrošnje, spodbujena z ugodnimi razmerami na trgu dela in rastjo razpoložljivega dohodka. Po letošnji upočasnitvi se bo realna rast BDP prihodnje leto zaradi pozitivnega vpliva več delovnih dni (za 6) začasno sicer nekoliko povečala. K ohranjanju solidne rasti v napovednem obdobju bo pomembno prispevala domača potrošnja. Njeno rast bosta podpirala nadaljevanje

¹ Povprečje letne realne rasti BDP za obdobje 1996-2018.

ugodnih gibanj na trgu dela ter še vedno dobro razpoloženje med potrošniki in v storitvenem sektorju. Rasti zasebne in državne potrošnje se bosta postopoma upočasnili. V veliki meri je to povezano s predvideno nižjo rastjo zaposlenosti. Skupna rast izvoza se bo upočasnila, pri čemer napoved vključuje postopno poslabšanje stroškovne konkurenčnosti in zmernejšo rast izvoza farmacevtskih in medicinskih proizvodov v prihodnjih dveh letih. Po letošnjem pospešku se bo upočasnila tudi rast uvoza, vendar bo ob solidni rasti domače potrošnje ostala višja od rasti izvoza. Prispevek menjave s tujino k rasti BDP bo zato negativen.

Tabela 3: Napoved gospodarske rasti

Realne stopnje rasti, v %	2018	2019		2020*		2021
		marec 2019	september 2019	marec 2019	september 2019	september 2019
Bruto domači proizvod	4,1	3,4	2,8	3,1	3,0	2,7
Izvoz	6,6	5,1	7,8	5,3	5,0	4,8
Uvoz	7,7	6,0	9,2	5,8	5,8	5,5
Saldo menjave s tujino (prispevek k rasti v o.t.)	-0,2	-0,1	-0,5	0,1	-0,2	-0,2
Zasebna potrošnja	3,4	2,9	3,4	2,4	2,7	2,2
Državna potrošnja	3,2	2,2	2,2	1,9	1,7	1,4
Bruto investicije v osnovna sredstva	9,4	7,7	6,8	7,0	6,8	7,0
Sprememba zalog in vrednostni predmeti (prispevek k rasti v o.t.)	0,2	0,1	-0,2	0,0	0,0	0,0

Vir: SURS, 2019–2021 napoved UMAR.

Opomba: *napoved upošteva medletne razlike v številu delovnih dni, ki so v 2020 velike (povečanje za 6).

2.2. Zaposlenost in brezposelnost

Zaposlenost² se je po hitri rasti v lanskem letu letos znova povečala, brezposelnost pa zmanjšala. Rast zaposlenosti (ta je dosegla najvišjo raven doslej), se je pričela nekoliko umirjati, a je bila še vedno razmeroma visoka in široko osnovana. Povečala se je v vseh dejavnostih zasebnega sektorja, najbolj v gradbeništvu, znova pa tudi v predelovalnih dejavnostih in v trgovini, prometu in gostinstvu. Velik delež podjetij se, zlasti v delovno intenzivnih panogah, še naprej sooča s pomanjkanjem ustreznega kadra za zaposlitev, kar pogosto omejuje obseg njihove aktivnosti. Rast zaposlenosti v zadnjem obdobju tako izhaja predvsem iz zaposlovanja tujih državljanov³, deloma pa tudi iz večjega vključevanja na trg dela tistih oseb, ki do sedaj niso aktivno iskale zaposlitve. Število registriranih brezposelnih se je v prvih osmih mesecih letos nadalje zmanjšalo, a nekoliko manj kot lani. To je poleg manjšega števila ustreznih iskalcev dela za zaposlitev po naši oceni tudi posledica umirjanja rasti gospodarske aktivnosti. Konec avgusta je bilo v evidenci brezposelnih 71.544 oseb, kar je 5,8 % manj kot v enakem mesecu lani.

Rast zaposlenosti se bo v obdobju 2019–2021 postopoma umirjala, kar bo odraz nižje rasti gospodarske aktivnosti, vedno bolj pa tudi demografskih gibanj. Ocenjujemo, da bo povpraševanje po delu še naprej delovalo kot dejavnik privabljanja tujih delavcev, s čimer bo neto migracijski priliv ostal razmeroma visok, še naprej se bo povečevala tudi stopnja aktivnosti na trgu dela; oboje bo ob umirjanju konjunktore nekoliko blažilo demografske pritiske. Število brezposelnih se bo letos in v prihodnjih dveh letih še zmanjševalo, a počasneje kot v preteklem obdobju. Na to bo ob nekoliko manjši rasti zaposlenosti vplivala tudi vedno bolj

² Zaposlenost po statistiki nacionalnih računov.

³ Rast števila delovno aktivnih tujih državljanov je bila v prvem polletju 2019 (glede na isto obdobje lani) 22,9-odstotna, rast delovno aktivnih domačih državljanov pa 1,1-odstotna. Delež tujih državljanov v skupnem številu delovno aktivnih je znašal 10,9 %, glede na leto prej pa se je povečal za 1,8 o. t. Tuji državljanji so k rasti skupnega števila delovno aktivnih medletno prispevali okoli 67,8 %. Povišana rast števila delovno aktivnih tujih državljanov je prisotna od 2014 kot posledica močne rasti aktivnosti v dejavnostih, ki tudi sicer izstopajo po deležu delovno aktivnih tujcev (gradbeništvu, druge raznovrstne poslovne dejavnosti, promet in skladiščenje, gostinstvo in predelovalne dejavnosti).

omejena ponudba na trgu dela⁴, brezposelnost bo namreč pod dolgoročno oz. ravnovesno ravnjo. Razmere na trgu dela bodo zaradi tega predstavljale vedno večjo omejitev za rast dodane vrednosti.

Tabela 4: Napoved zaposlenosti in brezposelnosti

v %	2018	2019		2020		2021
		marec 2019	september 2019	marec 2019	september 2019	september 2019
Zaposlenost po SNA, rast	3,2	2,0	2,5	1,0	1,4	0,8
Število registriranih brezposelnih, povprečje v letu	78,5	73,8	74,1	68,5	70,8	67,6
Stopnja registrirane brezposelnosti	8,2	7,6	7,7	7,0	7,2	6,9
Stopnja brezposelnosti po anketi o delovni sili	5,1	4,3	4,3	3,9	4,0	3,8

Vir: SURS, 2019–2021 napoved UMAR.

2.3. Plače

Rast plač se bo zlasti letos, nekoliko pa tudi v prihodnjih dveh letih, okrepila, nanjo pa bodo poleg omejitev pri ponudbi dela vplivali tudi dogovori s sindikati javnega sektorja in zakonodajne spremembe. V zasebnem sektorju bo k rasti povprečne bruto plače, ki se bo v prihodnjem letu še nekoliko pospešila, poleg pomanjkanja delovne sile prispeval dvig minimalne plače⁵. V javnem sektorju se bo rast plač predvsem pod vplivom sprejetih dogovorov zvišala že z letošnjim letom. Skupno rast plač bo sicer nekoliko omejevalo zaposlovanje tujih delavcev, ki je najpogostejše v dejavnostih z nižjo plačo od povprečne.

Tabela 5: Napoved rasti povprečne bruto plače na zaposlenega

Stopnje rasti, v %	2018	2019		2020		2021
		marec 2019	september 2019	marec 2019	september 2019	september 2019
Bruto plača na zaposlenega - nominalno	3,4	5,0	4,6	5,5	5,1	4,9
- zasebni sektor	4,0	5,0	4,1	5,7	5,2	4,8
- javni sektor	3,0	5,3	5,8	5,1	5,0	4,9
Bruto plača na zaposlenega - realno	1,6	3,3	2,8	3,5	3,1	2,5
- zasebni sektor	2,3	3,3	2,3	3,7	3,2	2,5
- javni sektor	1,3	3,6	4,0	3,1	3,0	2,6

Vir: SURS, 2019–2021 napoved UMAR.

2.4. Inflacija

Inflacija se bo v obdobju napovedi postopno zviševala, z 1,8 % letos na 2,3 % v letu 2021. Letos ostaja inflacija pod 2 % predvsem zaradi cen energentov, osnovna inflacija (brez energentov in hrane), h kateri že štiri leta največ prispeva rast cen storitev, pa se od sredine lanskega leta postopoma povečuje (avgusta je znašala 2,3 %). V prihodnjih dveh letih se bo ob nadaljnji solidni rasti povpraševanja in postopni krepitvi stroškovnih pritiskov zviševanje cen nadaljevalo, tako v segmentu storitev kot tudi pri neenergetskem blagu. Prispevek energentov pa bo skladno s predpostavkami glede cen nafte leta 2020 rahlo negativen, tako da se bo inflacija gibala okoli 2 % oziroma malo nad to ravnjo.

⁴ Tudi pomožni kazalniki razpoložljivih kapacitet na trgu dela, ki sicer kažejo na nekoliko več neizkoriščenega potenciala, se hitro zmanjšujejo in kažejo na omejene možnosti za povečanje zaposlenosti, tako v številu oseb kot v številu delovnih ur. Za natančnejši prikaz glej Pmladansko napoved gospodarskih gibanj 2019, stran 18.

⁵ Zakon o spremembah Zakona o minimalni plači, sprejet decembra lani, je določil višino minimalne plače za prihodnje obdobje. Ta se je s 1. 1. 2019 povišala na 886,63 evrov, s 1. 1. 2020 pa se zvišuje na 940,58 evrov, pri čemer se takrat iz minimalne plače tudi izločijo vsi preostali dodatki ter del plače za delovno uspešnost in plačilo za poslovno uspešnost. Zakon prav tako predvideva, da se z letom 2021 uveljavi formula, ki znesek minimalne plače veže na višino minimalnih življenjskih strokov (ti so bili v letu 2016 ocenjeni na 613 evrov).

Tabela 6: Napoved inflacije

v %	2018	2019		2020		2021
		marec 2019	september 2019	marec 2019	september 2019	september 2019
Inflacija – dec./dec.	1,4	2,2	2,3	2,2	2,2	2,3
Inflacija – povprečje leta	1,7	1,6	1,8	1,9	2,0	2,3

Vir: SURS, 2019–2021 napoved UMAR.

3. Alternativni scenarij

V primeru, da bi bila rast tujega povpraševanja v letu 2020 za 2 o. t. , v letu 2021 pa za 1 o. t. nižja kot v osnovnem scenariju, bi bila rast BDP prihodnje leto malo pod 2 %, v letu 2021 pa 2 %. Negotovosti v mednarodnem gospodarskem okolju naraščajo, povezane so predvsem s protekcionističnimi ukrepi in splošno nepredvidljivostjo ukrepov ZDA, negotovostjo glede časa in načina izstopa Združenega kraljestva iz EU ter upočasnitvijo gospodarske rasti na Kitajskem. To pomeni, da obstajajo precejšnja tveganja, da se bo rast tujega povpraševanja upočasnila bolj, kot smo predvideli v osnovnem scenariju. Zato smo pripravili alternativni scenarij gospodarske rasti v primeru občutnejše upočasnitve rasti tujega povpraševanja, ki bi vplivala zlasti na rast izvozno usmerjenega dela gospodarstva.

Tabela 7: Napoved realne rasti BDP – alternativni scenarij

Realna rast v %	2020		2021	
	osnovni scenarij	alternativni scenarij	osnovni scenarij	alternativni scenarij
Tuje povpraševanje	3,2	1,2	3,3	2,3
BDP	3,0	1,7	2,7	2,0

Vir: napoved UMAR.